

Strategic Bottlenecks and Requirements of I.R. Iran's for Collaboration with the Financial Action Task Force (FATF) and the Egmont Group of Financial Intelligence Units (EGMONT)

Mohammad Reza Hosseini

Associate Professor of International Law, International Law Group, School of National Security, Supreme National Defense University, Tehran, Iran.

rezahsn88@gmail.com

 0000-0000-0000-0000

Abstract

Money laundering, terrorism financing, and the proliferation of weapons of mass destruction are among the most important concerns of states and international financial institutions. In the international arena, the body combating money laundering and terrorist financing is the Financial Action Task Force (FATF), which uses the expert and technical services of the Financial Intelligence Units (FIUs) called the Egmont Group to analyze the financial information of states to fight against the threats of the international financial system. The main question of this research is: what are the bottlenecks and strategic needs of Iran's J.A. in interaction with FATF and Egmont Group? In addition, by accepting FATF recommendations and requirements and implementing Egmont's financial data exchange methods, what are the security implications for Iran's national interests? The present study, which was conducted with a qualitative approach and a descriptive method, by examining the 40 recommendations of FATF, analyzed why Iran interacts and cooperates with these two groups' while paying attention to the obstacles and capacities resulting from the implementation of their legal requirements. The research results show that, on the one hand, Iran's compliance with FATF's recommendations and "Iran's Action Plan" will create opportunities for transparency in Iran's economic, financial, and banking system. On the other hand, there is no guarantee for the protection of financial information, and it is not possible to imagine a clear perspective of the implementation of the requirements of these two institutions and the disclosure of the methods of bypassing sanctions.

Keywords: Iran, Money Laundering, Terrorism Financing, Egmont Group, FATF, Financial Intelligence Units and Action Plan.

تنگناها و الزام‌های راهبردی ج.ا.ایران برای تعامل و همکاری با گروه ویژه اقدام مالی (FATF) و گروه اگمونت (EGMONT)

محمد رضا حسینی

دانشیار حقوق بین‌الملل، گروه حقوق بین‌الملل، دانشکده امنیت ملی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.

rezahsn88@gmail.com

id 0000-0000-0000-0000

چکیده

پولشویی، تأمین مالی تروریسم و اشاعه تسلیحات کشتار جمعی از مهم‌ترین دغدغه دولت‌ها و نهادهای مالی بین‌المللی است. در عرصه بین‌المللی ارگان متولی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، «گروه ویژه اقدام مالی» (FATF) است که از ظرفیت‌های کارشناسی گروه «واحدهای اطلاعات مالی» (FIUs) به نام «گروه اگمونت» (EGMONT) استفاده می‌کند تا از طریق تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی کشورها، بتواند با تهدیدهای نظام مالی بین‌المللی مبارزه کند. در حقیقت گروه اگمونت مهم‌ترین بازوی اجرایی و فنی «افای‌تی‌اف» است. سؤال اصلی پژوهش این است که ضرورت‌ها و تنگناهای راهبردی ج.ا.ایران در تعامل با افای‌تی‌اف و گروه اگمونت کدامند؟ و پذیرش توصیه‌ها و الزام‌های افای‌تی‌اف و اجرای روش‌های تبادل داده‌های مالی اگمونت چه آثار و تبعاتی حقوقی و امنیتی برای ایران در پی دارد؟ پژوهش حاضر که با رویکرد کیفی و با روش توصیفی انجام گرفته، با بررسی توصیه‌های چهل‌گانه افای‌تی‌اف، چرایی تعامل و همکاری ایران با این دو گروه را مورد نقد و تحلیل قرار داده و ضمن توجه به موانع و ظرفیت‌های ناشی از اجرای الزام‌های حقوقی آنها، راهکارهایی برای تعامل بیشتر با این دو نهاد بین‌المللی ارائه نموده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد تبعیت ایران از توصیه‌های چهل‌گانه در قالب اجرای «برنامه اقدام» ایران، فرصت‌های متعددی برای برقراری شفافیت در نظام اقتصادی، مالی و بانکی کشور ایجاد می‌کند؛ اما تضمین کافی و سازوکار لازم برای صیانت از اطلاعات مالی کشورها وجود ندارد که می‌تواند منجر به تهدید علیه امنیت ملی و افشای روش‌های دورزدن تحریم‌ها شود.

کلیدواژه‌ها: ایران، پولشویی، تأمین مالی تروریسم، گروه اگمونت، گروه ویژه اقدام مالی، واحدهای اطلاعات مالی، برنامه اقدام.

مقدمه و بیان مسئله

«گروه ویژه اقدام مالی» (FATF)^۱ یکی از مهم‌ترین نهادهای بین‌الدولی پیش‌رو در زمینه مبارزه با پولشویی به‌شمار می‌رود که توسط «گروه جی ۷»^۲ در سال ۱۹۸۹ ایجاد شد. این گروه علاوه بر مقابله با پولشویی، به صورت تخصصی در زمینه خشکاندن منابع مالی تروریسم و تقویت نظام عدم اشاعه فعالیت می‌کند. در واقع این نهاد بین‌الدولی است که در قالب یک کارگروه تخصصی در درون «سازمان همکاری و توسعه اقتصادی»^۳ (OECD) موسوم به (OECD)^۴ تأسیس شده که در عین حال مستقل از این سازمان فعالیت می‌کند. این گروه - اف‌ای‌تی‌اف - یک نهاد سیاست‌گذار تلقی می‌شود که در راستای انجام اصلاحات قانونی و حقوقی در سطح ملی از طریق نظارت مستمر بر کشورهای مورد نظر و عضو، در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم همکاری‌های بین‌المللی را توسعه می‌دهد (ناظمی اردکانی و رحمانی، ۱۳۸۹، ص. ۸۸).

این گروه وظایف و مأموریت‌های ذاتی خود را از طریق «تعیین استانداردها و توصیه‌های اجرایی مؤثر، ضوابط حقوقی و فنی لازم برای نیل به اهداف اساسی (مقابله با پولشویی و تروریسم) و سایر تهدیدهای علیه یکپارچگی نظام مالی بین‌المللی» انجام می‌دهد (Krieger, 2011, p. 11). در واقع، مأموریت خاص این گروه «توسعه و ارتقاء یک سازوکار مؤثر برای مبارزه با پولشویی، تأمین مالی تروریسم و عدم اشاعه» است. این نهاد اولین نسخه استانداردها و توصیه‌های خود را در سال ۱۹۹۰ منتشر نمود که تعداد آن ۴۰ توصیه بود و در سال ۱۹۹۶ این توصیه‌ها را بازنگری نمود. بعد از حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ م با هدف خشکاندن منابع مالی تروریست‌ها و دولت‌های حامی تروریسم، ۹ توصیه را به ۴۰ توصیه قبلی اضافه کرد (۴۰ توصیه در حوزه پولشویی و ۹ توصیه برای مقابله با منابع مالی تروریسم) (Krieger, 2011, p. 12). سپس از سال ۲۰۰۸ همزمان با اوج گرفتن مباحث مربوط به پرونده هسته‌ای ایران و کره شمالی، این نهاد وظیفه «مقابله با تأمین مالی اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی» را به مأموریت‌های

1. The Financial Action Task Force (FATF)

۲. کشورهای فرانسه، آلمان، بریتانیا، ایتالیا، ژاپن، ایالات متحده آمریکا و کانادا «گروه هفت» را تشکیل می‌دهند.
۳. سازمانی است بین‌المللی، دارای ۳۷ عضو، که اعضای آن متعهد به اصول مردم‌سالاری و اقتصاد آزاد هستند. این سازمان به تعبیری عمده‌ترین سازمان بین‌المللی تصمیم‌گیرنده اقتصادی است. مقر اصلی این سازمان در شهر پاریس فرانسه است.

4. The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)

قبلی خود اضافه شد (Financial Action Task Force, 2010). افای تی اف در سال ۲۰۱۲ تمام توصیه‌ها قبلی (۹+۴۰) را باهم ادغام و تعداد ۴۰ توصیه را به اشتراک گذاشت. به علاوه، با توجه به توسعه فضای سایبر و تسهیل امکان پولشویی و تأمین مالی تروریسم از طریق رمزارزها و احتمال سوءاستفاده از ارزهای دیجیتال، افای تی اف در سال ۲۰۲۰ مأموریت خود را به عرصه نظارت بر «ارزهای مجازی» نیز گسترش داد (Buckley, 2017, p. 57).

به لحاظ حقوقی، توصیه‌های چهارگانه افای تی اف یک مجموعه اسنادهای جهانی به شمار می‌روند که به عنوان «قواعد هنجاری غیرالزام آور» برای شفافیت مالی به رسمیت شناخته می‌شوند. این اسنادها عموماً فاقد «قدرت الزام آوری»^۱ هستند و معمولاً در قالب «حقوق نرم»^۲ تلقی می‌شوند که دولت‌ها برای عضویت در افای تی اف باید گام‌های لازم را در تدوین قوانین ملی و اجرای توصیه‌های چهارگانه افای تی اف بردارند^۳ (حسینی و فداله، ۱۳۹۹، ص. ۵۴).

در چهارچوب ماهیت ارکان سازمان‌های بین‌المللی، «افای تی اف» به عنوان یک سازمان بین‌المللی واقعی محسوب می‌شود و دارای ۴ رکن اصلی و ۷ رکن فرعی است^۴ و از حیث عضوگیری در ردیف سازمان‌های با صلاحیت جهانی است که اهداف و محور فعالیت آن توسعه یک دیدگاه بین‌المللی مبتنی بر نیاز جامعه بین‌المللی است؛ اما به لحاظ «شخصیت حقوق بین‌المللی» فاقد آثار مترتب بر سازمان‌های بین‌المللی است چراکه «دارای سند تأسیس» نیست (حبیبی و زرنشان، ۱۴۰۰، ص. ۵۴۹).

از منظر کارکردی، «افای تی اف» به منظور انجام مأموریت مقابله با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، از کارگروه اجرایی دیگری بنام «گروه اگمونت» بهره می‌گیرد که این کارگروه مرکب از «واحدهای اطلاعات مالی» (FIUs) کشورهای عضو افای تی اف است. گروه اگمونت به عنوان بازوی اجرایی جمع‌آوری، تحلیل و مبادله اطلاعات مالی بین دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی، نقش مؤثری در ایفای مأموریت خطیر افای تی اف برعهده دارد. این نهاد با ایجاد تعامل و همکاری بین واحدهای

1. Binding rules

2. Soft law

۳. در توصیه شماره «۳» و FATF «کشورها باید بر مبنای موافقت‌نامه‌های وین، پالمو، پولشویی را جرم‌انگاری کنند» و در توصیه شماره ۴ FATF «کشورها باید اقدام‌هایی مانند آنچه در موافقت‌نامه‌های «وین»، «پالمو» و «تأمین مالی تروریسم» مقرر شده است از جمله اقدام‌هایی در زمینه قانون‌گذاری انجام دهند».

4. fatf mandate, 2012-2020

اطلاعات مالی کشورها می‌کوشد بین ماهیت حساس افشای اطلاعات مالی و حفاظت از محرمانه بودن چنین افشاگری تعادل برقرار نماید و موارد مشکوک را پس از بررسی و تجزیه و تحلیل دقیق در واحد اطلاعات مالی کشورها، حسب مورد به مراجع ذیصلاح برای تحقیقات، پیگرد قانونی، یا محاکمه گزارش کند.

از این رو، نظارت بر شفافیت مالی در سطح ملی و بین‌المللی و تحلیل داده‌های حاصل از گزارش‌های رسمی واصله از کشورهای مختلف از کارویژه آگمنت و افای‌تی‌اف است تا دولت‌ها بتوانند براساس ارزیابی‌های انجام شده، ریسک سرمایه‌گذاری خود را در کشورهای هدف کاهش داده و در مراودات بانکی و تعاملات با کشورهای مشکوک «فهرست سیاه» احتیاط کنند (عباسی، ۱۳۸۶، ص. ۱۵۲).

آثار مثبت و منفی اجرای توصیه‌ها و سازوکارهای افای‌تی‌اف و پذیرش روش‌های تبادل داده‌های مالی در «گروه آگمنت»، یکی از مباحث مهم در میان مخالفان و موافقان اجرای استانداردهای ابلاغی نهادهای مالی بین‌المللی است؛ لذا بررسی و ارزیابی فرصت‌ها و تهدیدهای ناشی از همکاری ج.ا.ایران با این دو نهاد و تبعیت از اسناد مربوطه، ضرورت علمی غیرقابل انکار است. از این رو، پرسش‌های اساسی که این پژوهش به دنبال پاسخگویی به آنهاست این است که اجرای الزام‌ها و توصیه‌های ۴۰گانه «افای‌تی‌اف» و «برنامه اقدام» ایران و تن دادن به سازوکارهای «گروه آگمنت» چه تنگناها و ضرورت‌های راهبردی برای منافع ملی ج.ا.ایران در پی دارد؟ آثار مثبت و منفی الحاق ج.ا.ایران به اسناد و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی مورد نظر افای‌تی‌اف (پارمو و CFT) چیست؟ در این راستا پژوهش حاضر ضمن تحلیل عملکرد این دو گروه و روابط آنها با یکدیگر، به بررسی آثار و پیامدهای اجرای استانداردها و سازوکارهای افای‌تی‌اف و آگمنت به‌ویژه در حوزه امنیتی از قبیل شناسایی اطلاعات مالی حساس، نحوه تبادلات مالی بین‌المللی می‌پردازد. در نتیجه هدف اصلی این تحقیق، در گام اول تبیین جایگاه این دو نهاد بین‌المللی در عرصه مقابله با پولشویی و جرایم منشأ مرتبط و تأمین مالی تروریسم است و در گام دوم چالش‌ها و فرصت‌هایی که همکاری ایران با افای‌تی‌اف و آگمنت می‌تواند برای منافع ملی در حوزه مالی و بانکی کشور را احصاء نماید.

۱. ادبیات نظری

۱-۱. مفهوم شناسی

۱-۱-۱. واحد اطلاعاتی مالی (FIU)

مرکز اطلاعات مالی، یک مرکزی ملی در داخل نظام اقتصادی کشورهاست که وظیفه رصد و پایش، دریافت و تحلیل گزارش‌های تراکنش‌های مشکوک و سایر داده‌های مربوط به منابع مالی پولشویی و تروریسم را برعهده دارد و نتایج به‌دست آمده به مراجع ذی‌صلاح قضایی ارسال می‌کند. در ایران، طبق قانون مبارزه با پولشویی، واحد اطلاعاتی مالی به‌عنوان واحدی مستقل زیرنظر وزارت اقتصاد و امور دارایی قرار دارد.

۱-۱-۲. گروه اگمونت (EGMONT)

کارگروه موسوم به «واحد اطلاعات مالی اگمونت» متشکل از نمایندگان واحدهای اطلاعات مالی دولت‌های عضو اف‌ای‌تی‌اف است که به‌طور دوره‌ای با یکدیگر همکاری دارند، اطلاعات جمع‌آوری شده از نهادهای مالی خود را به اشتراک می‌گذارند. نام این گروه مأخوذ از «کاخ سلطنتی در بروکسل»^۱ است که اولین بار این گروه در آنجا تشکیل جلسه داد. هدف از این کارگروه، ایجاد مرکزی عمومی و یکپارچه برای واحدهای اطلاعات مالی دولت‌ها و اشتراک داده‌های مالی و یافته‌های دولت‌های عضو در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم است.

۱-۱-۳. تأمین مالی تروریسم

تأمین مالی تروریسم به‌معنای فراهم‌آوردن انواع منابع مالی و لجستیکی، همچنین هر گونه تسهیلات دائمی و موقتی برای تروریست‌ها به‌منزله یکی از مصادیق بارز حمایت دولت‌ها از تروریسم است.

۲-۱. پیشینه تاریخی

در اوایل دهه ۱۹۹۰ گروه «کشورهای جی ۷» در پاسخ به نگرانی جامعه بین‌المللی ناشی از تجارت مواد مخدر و با هدف مبارزه با پول‌های کثیف ناشی از تجارت مواد مخدر، «گروه ویژه اقدام مالی» (اف‌ای‌تی‌اف) را بنا نهادند و به‌منظور کشف، جلوگیری و مجازات سوءاستفاده‌کنندگان از نظام مالی بین‌المللی استانداردهایی

1. Egmont-Arenberg Palace

توصیه‌ها)^۱ را تدوین کردند. ابتدا مقرر شده بود که فعالیت گروه ویژه تا سال ۲۰۰۴ ادامه داشته باشد؛ اما طبق توافق اعضاء در سال ۲۰۰۴ فعالیت آن برای ۸ سال دیگر تمدید شد (زارع قاجاری و قائم مقامی، ۱۳۹۲، ص. ۱۱).

ایجاد این گروه یک ابتکار جهانی در قالب یک سازمان بین‌الدولی است که به‌عنوان مرکز بررسی و پایش مستمر نظام مالی بین‌المللی، تهدیدها و چالش‌های حوزه مالی و بانکی را احصاء و در جهت افزایش امنیت و ثبات عملیات بانکی در کشورها و به حداقل رساندن آثار منفی پولشویی و تأمین مالی تروریسم می‌کوشد (لارنت چتین، ۱۳۹۲، ص. ۱۷). پس از بروز پدیده شوم «تروریسم» و خطرهای ناشی از توسعه و گسترش آن در جامعه بین‌المللی، مقوله «مبارزه با تروریسم» به یکی از دغدغه‌ها و نگرانی دولتها تبدیل شد. یکی از راه‌های مبارزه با پدیده تروریسم، مبارزه با تأمین مالی آن است. به این منظور کشورها خود به‌طور مستقیم یا از طریق سازمان ملل متحد و نهادهای مالی بین‌المللی مبادرت به مسدود نمودن راه‌های تأمین مالی تروریسم نموده‌اند؛ لذا به‌منظور محو تروریسم، همکاری در زمینه خشکاندن منابع مالی آنها در دستور آنها قرار گرفت. در این راستا، پس از واقعه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱م، مبارزه با تأمین مالی تروریسم جزو مأموریت‌های قرار گرفت و از سال ۲۰۰۳ این گروه علاوه بر تراکنش‌های بانکی کشورها، فعالیت‌های غیرمالی مهم دیگری مانند قمارخانه‌ها، مراکز فروش طلا و دفاتر اسناد رسمی و... را نیز به این علت که این مراکز نقش مؤثری در پولشویی دارند مورد رصد و پایش قرار داد و به‌نوعی گستره فعالیت‌های خود را توسعه بخشید (دهقان، ۱۳۹۷، ص. ۴۵).

از سال ۲۰۰۸ به‌دنبال پُررنگ شدن موضوع‌های هسته‌ای ایران در محافل بین‌المللی، مأموریت دیگری به‌نام مقابله با تأمین مالی اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی مانند سلاح‌های هسته‌ای نیز به مأموریت‌های قبلی این گروه اضافه شد.^۲ همچنین با توجه به توسعه فضای سایبر، اف‌ای‌تی‌اف در سال ۲۰۱۴ با انتشار گزارشی تحت عنوان «ارزهای مجازی: تعاریف کلیدی و ریسک‌های بالقوه ضد پولشویی/تأمین مالی تروریسم»^۳، موضوع ارزهای مجازی را مدنظر قرار

۱. این استانداردها معیار چگونگی مبارزه با پولشویی و پاسخ جامعه جهانی به تهدیدهای نظام مالی بین‌المللی بود.

۲. برای کسب اطاعات بیشتر رجوع کنید به پایگاه اینترنتی گروه ویژه اقدام مالی به آدرس:

<http://www.fatf-gafi.org/pages/aboutus/membersandobservers>

3. Financial Action Task Force, Money Laundering Using New Payment Methods, FATF Report, Paris, October 2010.

داد. این گزارش تصریح کرد: «دسترسی جهانی به ارزهای مجازی موجب شده این ارزها در دنیای دیجیتال و خارج از اعمال نظر دولتی خاص به حیات خویش ادامه دهند و تولید رمز ارزها را به دلیل خطر ناشناختگی را ابزاری آسیب‌رسان به نظام مالی بین‌المللی» ارزیابی کرد؛ بنابراین، در حال حاضر این گروه دارای چهار مأموریت مقابله با پولشویی، مقابله با تأمین مالی تروریسم، مقابله با تأمین مالی اشاعه، مبارزه با منابع ارزهای دیجیتال در شبکه ارزهای مجازی برای حمایت از تروریسم^۲ است که برای انجام این مأموریت‌ها، نظارت گسترده‌ای را بر عملکرد شبکه بانکی در سطح جهانی و کشورها اعمال می‌کند (کخدایی و نوروزپور، ۱۳۹۹، ص. ۱۵).

۳-۱. مأموریت و ساختار FATF

۱-۳-۱. مأموریت

این گروه در حوزه نظارت بر نظام مالی بین‌المللی مسئولیت تدوین استانداردهای بین‌المللی در چهار حوزه «مبارزه با پولشویی، مبارزه با تأمین مالی تروریسم و عدم اشاعه و ارزهای دیجیتال» را برعهده دارد. همان‌گونه که پیشتر اشاره شد، در حدفاصل دهه ۱۹۹۰ تا سال ۲۰۰۰، تعداد ۴۰ توصیه برای مبارزه با پولشویی تدوین شد. پس از واقعه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱م، تعداد ۹ توصیه ویژه، برای مقابله با تأمین مالی تروریسم و از سال ۲۰۰۸ موضوع عدم اشاعه را توصیه‌های خود اضافه نمود. گروه ویژه، در سال ۲۰۱۲ در توصیه‌های چهل‌ونه‌گانه خود بازنگری و تعداد آنها را به ۴۰ توصیه کاهش داد. این گروه از سال ۲۰۱۴ توجه خود را فضای سایبر معطوف و در سال ۲۰۲۰ ارزهای مجازی را به مأموریت خود اضافه نمود (Treeck, Martin, & Char, 2021, p. 57)

۲-۳-۱. ساختار

ساختار افای‌تی‌اف دارای ارکان مختلفی است که شامل ۴ رکن اصلی و ۷ رکن

1. Financial Action Task Force, Virtual Currencies: Key Definitions and Potential AML/CFT Risks, FATF Report, June 2014, <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Virtual-currency-keydefinitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf>. (visited: 10/10/2022)
2. Financial Action Task Force, "FATF FinTech and RegTech Initiative", website of the FATF: [http://www.fatf-gafi.org/fintech-regtech/?hf=10&b=0&s=desc\(fatf_releasedate\)](http://www.fatf-gafi.org/fintech-regtech/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate)). (visited:02/5/2023)

فرعی است. ارکان اصلی آن شامل؛ مجمع عمومی، حوزه ریاست، گروه مشورتی و نظارتی، دبیرخانه است. همچنین ارکان فرعی آن شامل ۷ اداره که شامل: اداره هماهنگی نهادهای منطقه‌ای، اداره بازنگری و همکاری‌های بین‌المللی، اداره بهبود روش‌ها و سیستم‌ها، اداره توسعه سیاست‌های سازمانی، اداره ارزیابی و انطباق‌سازی، اداره پشتیبانی و امور اداری، اداره تأمین نیروی انسانی و تعاملات می‌باشد. ارکان فرعی همگی زیر نظر دبیرخانه انجام وظیفه می‌کنند^۱؛ بنابراین، دبیرخانه، نقش مؤثری در عملکرد گروه ویژه دارد. ساختار دبیرخانه خود متشکل از ۵ گروه اجرایی است:

۱) گروه ارزیابی و انطباق^۲: وظیفه این گروه، بررسی فرایندها، نظارت و ارزیابی اعضاء از طریق تعیین میزان مؤثر بودن سازوکارهای کشورهای عضو در حوزه مبارزه با پولشویی، تأمین مالی تروریسم و اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی است. این گروه همچنین، مسئولیت رصد انطباق فنی اجرای توصیه‌های گروه ویژه اقدام مالی از جانب کشورها را برعهده دارد.

۲) گروه توسعه سیاست^۳: این گروه وظیفه دارد در راستای بهبود استانداردها و توسعه توصیه‌ها با هدف مبارزه با پولشویی، تأمین مالی تروریسم و اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی اقدام نماید.

۳) گروه ارزیابی ریسک، روندها و روش‌ها^۴: کشف، شناسایی و تحلیل فرایند پولشویی، تأمین مالی تروریسم و دیگر تهدیدها علیه یکپارچگی نظام مالی بین‌المللی بر عهده این گروه قرار دارد.

۴) گروه بررسی و همکاری بین‌المللی (ICRG)^۵: تعیین و معرفی کشورهای با ریسک بالا و غیرهمکار و مشخص کردن کشورهایی که در مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و اشاعه دارای خلأ در حوزه سیاست‌گذاری، فنی و قانونی هستند از مسئولیت‌های مهم این گروه می‌باشد.

۵) گروه هماهنگی شبکه جهانی^۶: مسئولیت اصلی این گروه اجرای کامل و مؤثر توصیه‌های افای‌تی‌اف توسط تمامی کشورها از طریق

1. fatf-gafi.org

2. Evaluations and Compliance Group

3. Policy Development Group

4. Trends and Methods Group

5. International Co-operation Review Group

6. Global Network Co-ordination Group

هماهنگی میان نهادهای منطقه‌ای و سازمان‌های بین‌المللی است. در حال حاضر، ۳۹ کشور و دو سازمان منطقه‌ای بین‌الدولی به‌عنوان عضو اصلی و ۹ سازمان منطقه‌ای در پیشبرد اهداف این گروه مشارکت می‌کنند.^۱

۴-۱. محتوای توصیه‌های افای‌تی‌اف

توصیه‌های ۴ گانه افای‌تی‌اف را می‌توان به دو دسته تقسیم نمود: دسته اول که از آن به‌عنوان «توصیه‌های محوری»^۲ یاد می‌شود ناظر به «ایجاد شفافیت» است که محوری‌ترین توصیه آن توصیه شماره ۱۰ مربوط به «شناسایی کافی مشتری و ذی‌نفع واقعی» است. دسته دوم تحت عنوان «توصیه‌های کلیدی»^۳ ناظر به همکاری و اجرای تعهدهای بین‌المللی است که اصلی‌ترین آن، «اجرای قطعنامه‌های شورای امنیت» است.

در گام اول، این نهاد به‌منظور رصد و ارزیابی اجرای توصیه‌ها توسط کشورهای مختلف، افای‌تی‌اف ۱۱ خروجی (گزارش) از کشورها می‌خواهد. برخی از این خروجی‌ها، شامل گزارش‌دهی معاملات مشکوک، نظارت بر مؤسسه‌های مالی و غیرمالی^۴، اقدامات انجام شده ضد پولشویی و تأمین مالی تروریسم توسط بانک‌ها و مؤسسه‌های مالی و همچنین وجود همکاری‌های بین‌المللی برای ارائه اطلاعات مناسب می‌شود. براساس خروجی‌های ۱۱ گانه فوق، افای‌تی‌اف کشورهای مورد نظر را در ۴ سطح زیر طبقه‌بندی می‌کند:

- کشورهای با همکاری بالا و مؤثر (سازگار).
- کشورهای با همکاری قابل توجه (به‌طور زیادی سازگار).
- کشورهای با همکاری متوسط (تقریباً سازگار).
- کشورهای با همکاری پایین (غیرسازگار).^۵

۱. گروه اوراسیا (EAG) - گروه آسیا/اقیانوس آرام (APG) - گروه حوزه کشورهای دریای کارائیب (CFATF) - کمیته کارشناسان ارزیابی اقدام‌های ضد پولشویی و تأمین مالی تروریسم شورای اروپا (MONEYVAL) - گروه شرق و جنوب آفریقا (ESAAMLG) - گروه حوزه کشورهای آمریکای لاتین (GAFILAT) - گروه اقدام‌های بین‌دولتی علیه پولشویی در غرب آفریقا (GIABA) - گروه ویژه اقدام مالی خاورمیانه و شمال آفریقا (MENAFATF) - گروه ویژه پولشویی در آفریقای مرکزی (GABAC).

2. Core recommendation Key

3. recommendation Security

4. Designated non-financial businesses and professions (DNFBP)

5. FATF manual evaluation, 2015

There are no shortcomings	C	Compliant (سازگار)
There are only minor shortcomings	LC	Largely compliant (به‌طور زیادی سازگار)
There are moderate shortcomings	PC	Partially compliant (تقریباً سازگار)
There are major shortcomings	NC	Non-compliant (غیرسازگار)
A requirement does not apply, due to the structural, legal or institutional features of a country	NA	Not applicable (نامناسب)

۱-۵. گروه اگمونت

به‌عنوان بخشی از فعالیت‌های جامعه جهانی در مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، دولت‌ها در طول سه دهه گذشته واحدها یا مراکزی را تأسیس کرده‌اند که هدف آنها «تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات مالی است». این مراکز که تحت عنوان «واحدهای اطلاعات مالی» (FIUs)^۱ یاد شود، به‌عنوان هسته مرکزی در برنامه‌های ملی مبارزه با پولشویی عمل می‌کنند؛ زیرا این واحدها هستند که وظیفه تبادل اطلاعات مالی بین نهادهای مالی و نهادهای مجری قانون در کشورهای عضو را برعهده دارند. از آنجایی که مبارزه با پولشویی صرفاً محدود به قلمرو دولت‌ها نبوده و در سطح بین‌المللی هم مقررات مربوط به آن مورد متابعت است، تبادل اطلاعات مالی در بین دولت‌ها از اهمیت خاصی برخوردار است و همین ضرورت است که موجب شده است تا واحدهای اطلاعات مالی امروزه بخش جدایی‌ناپذیر مبارزه با پولشویی در سطح ملی و بین‌المللی باشند (فارسیانی و دیگران، ۱۳۹۹، ص. ۱۹۸).

سیر تحول تاریخی آن نشان می‌دهد در سال ۱۹۹۵ تعدادی از واحدهای اطلاعات مالی کشورهای عضو اف‌ای‌تی‌اف که با یکدیگر همکاری و تبادل و به اشتراک‌گذاری اطلاعات داشتند، در کاخ سلطنتی «اگمونت»^۲ در بروکسل تشکیل جلسه دادند و کارگروهی موسوم به «گروه اگمونت»^۳ را ایجاد کردند. فلسفه تشکیل چنین گروهی تاکنون از سوی نهادهای بین‌المللی مختلف مورد حمایت قرار گرفته است؛ برای مثال، در کنوانسیون ۲۰۰۰ ملل متحد علیه جرایم سازمان‌یافته فراملی (پالرمو) (UNTOC) و کنوانسیون ۲۰۰۳ ملل متحد علیه فساد (مریدا) (UNCAC) قویاً کشورهای جهان را به ایجاد واحدهای اطلاعات مالی تشویق کرده‌اند. امروزه کشوری که خود را تابع مقررات اف‌ای‌تی‌اف می‌داند، موظف به تأسیس چنین

1. Financial Intelligent Units (FIUs)

2. Egmont-Arenberg Palace

3. Egmont

واحدی است. طبق الزام‌های اف‌ای‌تی‌اف، کشورها باید برای دریافت، تجزیه و تحلیل، انتشار نتایج تجزیه و تحلیل گزارش‌های مالی مشکوک و اطلاعات مرتبط با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و جرایم مرتبط با آن بایستی «واحد اطلاعات مالی» (FIU) را در داخل کشور خود دایر کنند. این واحدها باید قادر باشند هم اطلاعات مورد نیاز را دریافت و نتایج پژوهش‌های خود را از طریق «گروه اگمونت» در سطح بین‌المللی به اشتراک بگذارند.

گروه اگمونت در واقع از متشکل شدن واحدهای اطلاعات مالی کشورهای مختلف ایجاد شده است. هدف این گروه، ایجاد یک تالار اجتماعات برای واحدهای اطلاعات مالی است تا برنامه‌های ملی و درس آموخته‌های آنها در خصوص مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم مورد تبادل نظر قرار گیرد. اعضای این گروه در قالب گروه‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای با همدیگر همکاری دارند. کمیته‌های ۸ گانه در اگمونت منطبق با تقسیم‌بندی منطقه‌ای در اف‌ای‌تی‌اف است که شامل: آمریکا، آسیا و اقیانوسیه، جنوب و شرق آفریقا، آفریقای مرکزی و غربی، اوراسیا، اتحادیه اروپا به علاوه ایسلند و نروژ می‌باشد (Duyne C. van & Levi, 2005, p. 6).

۱-۵-۱. نحوه عضویت و ساختار

برای عضویت در گروه اگمونت، ابتدا باید «واحد اطلاعات مالی» (FIU) یک کشور باید الزامها و ضوابط گروه اگمونت را راجع به عملکرد خود را بپذیرد؛ بنابراین، واحدهای اطلاعات مالی ضمن اینکه ملی هستند، برای همکاری در قالب گروه اگمونت بایستی استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را در داخل کشور نهادینه کنند. اصل رازداری و محدودیت در استفاده از اطلاعات از اصول اساسی حاکم بر اگمونت است. این گروه داده‌های استخراج شده از فعالیت واحدهای اطلاعات مالی را تحلیل و در اختیار اعضای دیگر قرار می‌دهد. اگمونت به طور مستمر روش‌های مربوط به مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم را از واحدها دریافت و به بانک اطلاعاتی خود اضافه می‌کند (حبیبی، ۱۴۰۲، ص. ۲۵).

واحد اطلاعات مالی دولتی که تمایل به عضویت در گروه اگمونت دارد، ابتدا باید دستورالعمل و سیاست‌های تعریف شده این گروه را مورد پذیرش قرار داده و سپس مطابق با تعریفی که اسناد بین‌المللی از «واحدهای اطلاعات مالی»^۱ ارائه می‌نماید

۱. در ماده ۷ کنوانسیون مبارزه با جرایم سازمان یافته، در تعریف واحد اطلاعات مالی این گونه آمده است:

فعالیت‌های خود را ساماندهی کند. تعریفی که اگمونت از واحد اطلاعات مالی ارائه داده است به این گونه است: «یک واحد مرکزی و نماینده ملی یک کشور که مسئولیت أخذ اطلاعات مالی، تجزیه و تحلیل این اطلاعات و نیز انتقال این اطلاعات به مقامات صلاحیت‌دار را برعهده دارد. انتشار اطلاعات مالی که:

- ۱- در آنها ظن بالقوه نسبت به تأمین مالی تروریسم وجود دارد؛
- ۲- اطلاعاتی که مقامات ذیصلاح جهت مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم از این واحد اطلاعات مالی درخواست می‌کنند از وظایف ذاتی گروه‌های اطلاعات مالی خواهد بود.^۱

دولت‌های عضو اگمونت متعهد می‌شوند تا «تبادل اطلاعات بین واحدهای اطلاعات مالی»^۲ که شامل «ضوابط مربوط به تبادل اطلاعات»^۳، «محدودیت در استفاده از اطلاعات گردآوری شده»^۴ و «محرمانگی اطلاعات»^۵ را رعایت نمایند. امروزه تعداد اعضای گروه اگمونت شامل ۹۴ کشور است که در تبادل اطلاعات مالی از یک تارنمای امن استفاده می‌کنند. گروه اگمونت هیچ‌گونه مجمع عمومی و دبیرخانه‌ای نداشته و حتی محل دائمی جهت استقرار را نیز در اختیار ندارد. با این حال از نظر کارکردی، یکی از مهم‌ترین سازوکارهای مؤثر در مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در عرصه بین‌المللی را برعهده دارد. اگمونت برای انجام وظایفش ۲ نوع نشست برگزار می‌کند: یکی «نشست سالانه» با حضور تمامی اعضا است و دیگری نشست‌های «گروه‌های کاری» که ۳ بار در سال برگزار می‌شود. موضوع عضویت اعضای جدید، در نشست سالانه تصمیم‌گیری می‌شود. درحقیقت رکن سیاست‌گذار و تصمیم‌گیر این گروه، «نشست سالانه» آن است. با توجه به فقدان یک دبیرخانه مستقل، هماهنگی بین اعضا جهت حضور در نشست‌های سالانه و نشست‌های گروه‌های کاری به سادگی امکان‌پذیر نیست، این گروه با تشکیل کمیته‌ای موسوم به «کمیته اگمونت»^۶ هماهنگی بین مقام‌های واحدهای اطلاعات

(دولت‌ها) بدون لطمه به مواد ۱۸ و ۲۷ موافقت‌نامه، تضمین خواهند نمود که مقام‌های اداری، نظارتی، انتظامی و سایر مقام‌های صلاحیت‌دار بتوانند همکاری و اطلاعات مربوط را در سطوح ملی و بین‌المللی تحت شرایطی که قوانین داخلی آنها تجویز می‌نماید و در این راستا تشکیل واحد اطلاعات مالی را به‌عنوان مرکز گردآوری، تجزیه و تحلیل و انتشار اطلاعات مربوط به پولشویی احتمالی را مدنظر قرار خواهند داد.

1. http://www.egmontgroup.org/info_paper_final_092003.pdf
2. Principles for Information Exchange Between Financial Intelligence Units
3. conditions for the exchange of information
4. limitation on permitted uses of information
5. confidentiality
6. Egmont committee

مالی دولت‌ها و نیز هماهنگی بین گروه‌های کاری را در فواصل بین نشست‌های سالانه مدیریت و تسهیل کرده است (Wilkins, 2014, p. 117).

۱-۵-۲. مأموریت

هدف از ایجاد گروه اطلاعات مالی اگمونت، ایجاد مرکزی عمومی و یکپارچه برای واحدهای اطلاعات مالی دولت‌ها و به‌اشتراک‌گذاری دادها و تجارب دولت‌های عضو پیرامون «آموزش و تربیت نیروی متخصص در زمینه مبارزه با پولشویی»، «ایجاد راه‌های ارتباطی امن از طریق فناوری‌های نوین برای تبادل اطلاعات» و «تلاش برای افزایش سطح کیفی فعالیت‌های مراکز اطلاعات مالی دولت‌ها» است.

مأموریت اصلی از تشکیل گروه اگمونت، کمک به افای‌تی‌اف جهت نظارت و پالایش اطلاعات مالی دولت‌ها و سازمان‌ها و نیز مشارکت دادن نهادهای غیردولتی و خصوصی در جهت مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم است. گروه اگمونت به‌عنوان نهاد هماهنگ‌کننده واحدهای اطلاعات مالی دولت‌ها در صحنه بین‌المللی با توافق دولت‌های میزبان می‌تواند از هر طریقی به جمع‌آوری اطلاعات اقدام نماید و نتایج حاصل از آن را در اختیار مقامات صلاحیت‌دار و سایر اعضاء قرار دهد.^۱ اطلاعات گردآوری شده توسط این گروه اغلب اطلاعاتی «به‌روز» و «متقن» و «مهم» هستند.

در نظام حقوق ایران، به موجب آیین‌نامه اجرایی ماده ۳۸ قانون مبارزه با پولشویی، «مرکز اطلاعات مالی» به‌عنوان یک نهاد ملی، مسئولیت دریافت، تجزیه و تحلیل گزارش‌های تراکنش‌های مشکوک و اطلاعات مربوط به پولشویی، جرایم منشأ مربوط به تأمین مالی تروریسم و ارسال نتایج به‌دست آمده به مراجع ذیصلاح را برعهده دارد.^۲ از این رو، واحد اطلاعات مالی باید بتواند اطلاعات مشکوک را از مراجع ارسال‌کننده گزارشات دریافت کرده و دسترسی لازم به اطلاعات مالی، اداری و اجرایی داشته باشد. این گزارش‌ها شامل گزارش‌های

1. The FIU should be able to disseminate, spontaneously and upon request, information and the results of its analysis to relevant competent authorities. Dedicated, secure and protected channels should be used for the dissemination.

۲. در بیانیه ۱۹ فوریه ۲۰۱۹ گروه ویژه اقدام مالی از دولت جمهوری اسلامی ایران خواسته شده است تا نسبت به ایجاد یک واحد اطلاعات مالی مستقل و کارآمد اقدام نماید.

-In February 2019, the FATF noted that there are still items not completed and Iran should fully address:

(4) ensuring the full operational independence of the Financial Intelligence Unit and clarifying that the submission of STRs for attempted TF-related transactions are covered under Iran's legal framework.

مربوط به معاملات مشکوک و اطلاعات مربوط به جرایم منشأ پولشویی و تأمین مالی تروریسم می‌شود (یوسفی صادقلو و دانشجو، ۱۳۹۵، ص. ۶۲).

۲. روش‌شناسی

پژوهش حاضر از منظر پارادایم پژوهش از نوع تفسیری و تطبیقی می‌باشد و از نظر رویکرد در زمره تحقیقات کیفی است که از روش توصیفی و تحلیل اسناد استفاده می‌شود. منظور از پارادایم تفسیری آن است که مقررات و استانداردهای ۴۰گانه افای‌تی‌اف و موافقت‌نامه‌های مربوط به مقابله با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و قوانین داخلی کشورمان سنجیده می‌شود. تحلیل اسناد، نیز روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش وضعیت موجود است. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و مفید تبدیل می‌کند و در اکثر رویکردهای کیفی کاربرد دارد. برای گردآوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای استفاده شده که با مراجعه به منابع و مآخذ علمی موجود در کتابخانه‌ها، اسناد و نشریات حقوقی مرتبط با موضوع تحقیق اطلاعات مورد نیاز پژوهش گردآوری رجوع شده و سپس قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران در این خصوص بررسی و نقد شده است. ضمناً ابزار گردآوری اطلاعات نیز از روش فیش‌برداری و برای تحلیل مضامین از ابزار رایانه شده است.

۳. تجزیه و تحلیل

مسئله همکاری جمهوری اسلامی ایران با افای‌تی‌اف و اگمونت، در طول چند سال گذشته در کانون توجه مسئولان عالی کشورمان بوده و می‌باشد. برخی مقام‌ها متمایل بر همکاری با این دو گروه هستند و دلیل آن را نیز ضرورت‌های بین‌المللی ایجادشده در سال‌های اخیر و رفع موانع تجاری و مالی در شرایط تحریم می‌دانند؛ اما عده‌ای دیگر به دلیل عملکرد مبهم و امنیتی که این دو گروه و تحت سیطره بودن ارکان آنها از سوی هیئت حاکمه آمریکا در شرایط خروج ایالات متحده از برجام، همکاری با این نهاد را به صلاح منافع ملی نمی‌دانند و معتقدند که از نظر امنیتی و اطلاعاتی همکاری با این گروه می‌تواند برای کشور صدمات جبران‌ناپذیری تحمیل نماید. هر یک از این دو دیدگاه می‌تواند فرصت‌ها یا چالش‌هایی برای همکاری کشورمان با افای‌تی‌اف و اگمونت ایجاد نماید که در ادامه به بررسی مهم‌ترین آنها می‌پردازیم:

۳-۱. ظرفیت‌ها و فرصت‌ها

بررسی‌ها نشان می‌دهد اجرای توصیه‌های ۴۰گانه و همکاری با افای‌تی‌اف و بازوی عملیاتی آن یعنی گروه اگمونت، مزیت و فرصت‌هایی برای نهادهای مالی و بانکی کشور و نیز پرستیژ بین‌المللی ج.ا.ایران وجود دارد. از جمله این مزیت‌ها عبارت است از:

۳-۱-۱. حمایت از گروه‌های مقاومت

یکی از موضوع‌هایی که از بدو انقلاب اسلامی در عرصه بین‌المللی برای کشورمان مطرح بوده، حمایت مالی و معنوی از گروه‌های مقاومت در اقصی‌نقاط جهان بوده است. بر اساس اصل سوم قانون اساسی^۱، نظام جمهوری اسلامی موظف است از گروه‌هایی که در راستای مبارزه با امپریالیسم و استعمارگری تشکیل شده است حمایت نماید. در راستای ایفای این وظیفه قانونی، نظام جمهوری اسلامی باید از تمامی مستضعفان جهان و گروه‌های جهادی در برابر تجاوزگری‌های استکبار جهانی حمایت نماید (Naim, 2009).

از آنجایی که بیش از ۲۵ درصد اقتصاد جهانی در اختیار دولت آمریکا قرار دارد، طبیعی است که شرکت‌ها و بانک‌ها و نهادهای مالی بین‌المللی حسب منافی که در این اقتصاد بزرگ دارند، از سیاست‌های ظالمانه آن پیروی کنند. از این‌رو، ایالات متحده همواره این نهادهای بین‌المللی را تحت فشار گذاشته تا ضمن معرفی کشورهای هدف به‌عنوان کشورهای دارای ریسک بالا، از ارائه خدمات مالی به آنها و گروه‌های مقاومت خودداری نمایند. از نظر ایالات متحده گروه‌های مقاومت حامی تروریسم هستند و بر مبنای مقررات افای‌تی‌اف دولت‌ها و نهادهای مالی بین‌المللی موظف هستند تا از همکاری با آنها خودداری ورزیده و به دولت حامیشان هم خدمات مالی ارائه ندهند؛^۲ لذا همکاری ایران با افای‌تی‌اف می‌تواند بهانه‌جویی و اتهام‌های این دولت را از بین ببرد و می‌تواند به‌صورت علنی و با شفافیت تراکنش‌های مالی بین‌المللی خود جهت حمایت گروه‌های مقاومت اعلام

دارد.^۳

۱. دولت اسلامی جمهور ایران موظف است نیل به اهداف مذکور در اصل دوم همه امکانات برای خود را به امور زیر به‌کار برد... «تنظیم سیاست خارجی کشور بر اساس معیارهای اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمان و حمایت بی‌دریغ از مستضعفان جهان».

۲. زمانی دولت ایالات متحده آمریکا، ایران، سوریه و کره شمالی را به‌عنوان کشورهای یاغی معرفی کرده بود.

3. <https://www.irna.ir/news/83275639>

۳-۱-۲. مبارزه با قاچاق سازمان یافته سلاح و مواد مخدر

دومین فرصتی که از همکاری با اف‌ای‌تی‌اف و گروه اگمونت متصور است، تأسیس واحد اطلاعات مالی (FIU) مستقل و پاسخگو به گروه اگمونت است. در نتیجه همکاری با اف‌ای‌تی‌اف و اگمونت می‌توان انتظار داشت شفافیت لازم در تراکنش‌های بانکی و مالی پدید آید و فساد و رشوه و قاچاق کالا به نحو چشمگیری کاهش یابد. خصوصاً اینکه گروه اگمونت با تجزیه و تحلیل دقیق اطلاعات مالی می‌تواند در سریع‌ترین زمان ممکن نسبت به شناسایی متهمین به پولشویی که در کار قاچاق مواد مخدر و یا سلاح و یا سایر جرائم فعالیت دارند، اقدام نمایند. همچنین از آنجا که کشور ایران در مسیر ترانزیت مواد مخدر از افغانستان به اروپا و کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس قرار دارد، رصد تراکنش‌های مالی مشکوک و تعقیب منشأ پول می‌تواند در مبارزه با مواد مخدر و جرایم سازمان یافته مفید واقع شود. هر چند جرایم سازمان یافته اعم از قاچاق عمده مواد مخدر و سلاح در سطح بین‌المللی موضوعی است که بعضاً خود دولت‌ها عاملان اصلی آن هستند (Amrani, 2015, p. 121).

۳-۱-۳. اصلاح نظام بانکی کشور

از مزایای همکاری با اف‌ای‌تی‌اف اصلاح معیارها و استانداردهای نظام بانکی کشور بویژه در بخش شفافیت مالی حساب‌های مشتریان و زدودن مقررات سفت و سخت مربوط به «محرمانگی بانکی» است که امکان دسترسی راحت به اطلاعات مشتریان را جز به دستور مقام قضایی و آن هم طی فرایندی طولانی و زمان‌بر نمی‌دهد. تعامل نزدیک با اف‌ای‌تی‌اف و اگمونت - به‌عنوان نهادهای استانداردساز که توصیه‌های آنها مورد متابعت بانک‌های بین‌المللی معتبر است - می‌تواند زمینه‌ساز اصلاح نظام بانکی ایران و تسهیل‌کننده همکاری‌ها و ارتباطات مالی بین‌بانکی (سوئیفت)^۱ در سطح بین‌المللی باشد.

۳-۱-۴. ارتقای جایگاه و وجهه بین‌المللی ایران

مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم به دلیل منافعی که برای ثبات جامعه بین‌المللی دارد مورد علاقه سازمان‌های بین‌المللی و دولت‌ها است. در این راستا، عدم

۱. سوئیفت (SWIFT) یک شبکه جهانی انتقال پول است. سوئیفت به‌طور کلی مانند شباه در بانک‌های ایران است. در حال حاضر ۹۷۰۰ بانک در ۲۰۹ کشور مختلف تحت سیستم سوئیفت مشغول به کار هستند.

همکاری با افای تی اف موجب سوءظن سایر دولت‌ها می‌شود و همیشه این دیدگاه وجود دارد که دولت خارج از مقررات افای تی اف و ارزیابی‌های اگمونت، مظنون به تأمین مالی گروه‌های تروریستی هستند. این سوءظن موجب می‌شود تا این دولت‌ها در سازمان‌های بین‌المللی همچون بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول که اتخاذ تصمیم در آنها بر مبنای رأی‌گیری است، در اعطای وام و تسهیلات به دولت خارج از افای تی اف سنگ‌اندازی و ممانعت نمایند؛ بنابراین همکاری با این دو نهاد می‌تواند هم مزایای سیاسی و منابع مالی سازمان‌های بین‌المللی را در پی داشته باشد و هم به تبیین دیدگاه‌های جمهوری اسلامی در خصوص تروریسم و شناساندن ماهیت واقعی گروه‌های تروریستی کمک کند. مجموع این موارد موجب می‌شود تا وجهه بین‌المللی کشور بیش از پیش در عرصه بین‌الملل تقویت شود.

۳-۱-۵. امکان استفاده از منابع مالی صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی

افای تی اف و اگمونت در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم روابط تنگاتنگی با نهادهای پولی و مالی بین‌المللی خصوصاً بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول دارند. این دو نهاد بین‌المللی جهت اعطای تسهیلات به دولت‌ها، شفافیت در نظام پولی و بانکی دولت‌ها را به‌عنوان پیش‌شرط تعیین نموده‌اند. براین اساس چنانچه افای تی اف در گزارشی به این دو نهاد اعلام نماید که کشور مربوطه در نظام پولی و بانکی خود شفافیت‌های لازمه را نداشته و توصیه‌های این گروه را نیز نپذیرفته و اجرا نمی‌نماید، قطعاً بهره‌مندی از تسهیلات مالی آنان امکان‌پذیر نخواهد بود. از این رو، همکاری با افای تی اف به صورت غیرمستقیم جهت دریافت تسهیلات و استفاده از ظرفیت‌های این دو نهاد مالی اثرگذار است.

۳-۲. تهدیدها و تنگناها

از منظر مخالفان، استدلال‌های مطرح شده به‌عنوان فرصت‌های ناشی از همکاری و پیوستن به افای تی اف بسیار آرمانی و انتزاعی و به دور از واقعیت‌های موجود در عرصه بین‌المللی است. مخالفان همکاری با افای تی اف و اگمونت بیشتر بر روی مسائل امنیتی و سیاسی موضوع تأکید دارند و همواره «نتیجه» این همکاری را مدنظر قرار می‌دهند. از نظر آنها در صورت تعامل و همکاری با افای تی اف و اگمونت می‌تواند تبعات و پیامدهای منفی زیر را به‌دنبال داشته باشد:

۳-۲-۱. افزایش «تهدیدهای امنیت ملی»

هر چند وظیفه اصلی افای‌تی‌اف و اگمونت مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم است؛ اما نه تنها در خصوص تعریف تروریسم و اوصاف آن در بین دولت‌ها اتفاق نظری وجود ندارد؛ این مفهوم یکی از متشکلت‌ترین مفاهیم عرصه حقوق و روابط بین‌الملل است که موجب بروز اختلاف‌های عمیق در بین کشورها شده است. با این وصف، همکاری با افای‌تی‌اف و پذیرش توصیه‌های این نهاد از سوی ایران و همکاری با آن، پذیرش ضمنی تعریف تروریسمی است که آمریکا در عرصه بین‌الملل آن را ترویج داده و در این تعریف گروه‌های مقاومتی همچون سازمان جهاد اسلامی فلسطین، حزب‌الله لبنان و گروه‌های مقاومت مردمی در یمن که همگی بر علیه تجاوز خارجی در حال جنگ هستند را تروریست اعلام نموده است.^۱ از این رو، در صورت همکاری ایران با افای‌تی‌اف این امکان وجود دارد که در آینده منافع ملی کشورمان در خصوص تعریف و دامنه شمول و مصادیق تروریسم، مورد تهدید جدی قرار گیرد (Joseph, 2006).

۳-۲-۲. رویکرد سیاسی FATF در مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم

در صورت شفاف نبودن مبادلات بانکی، تراکنش‌های غیرقانونی و مبادلات مالی گروه‌های تروریستی و مجرمان جرایم سازمان‌یافته اقدام به پولشویی می‌کنند که با شفافیت تراکنش‌های بانکی و همکاری با افای‌تی‌اف همه مبادله‌های غیرقانونی و فعالیت‌های تروریستی قابل شناسایی خواهد بود؛ اما واقعیت امر این است که این فعالیت‌های مجرمانه گاهی دور از دید دولت‌ها و گاهی نیز توسط خود دولت‌ها اتفاق می‌افتد. گزارش‌های متعددی در خصوص حمایت مالی دولت‌ها از گروه‌های تروریستی وجود دارد که در آن افای‌تی‌اف نتوانسته است اقدام شایسته‌ای انجام داده و یا حداقل نام دولت نقض‌کننده را به صورت عمومی اعلام نماید (Scott; Jackson & Eamo, 2010, p. 110). از این نظر همکاری با این نهادهای بین‌المللی افای‌تی‌اف و اگمونت، نه تنها از نظر کارآمدی عملکردی غیرقابل دفاع داشته‌اند بلکه از نظر صداقت و بی‌طرفی حرفه‌ای نیز محل خدشه هستند و تحت نفوذ کشورهای بزرگ به‌ویژه آمریکا قرار دارند و با ملاحظه‌های سیاسی گزارش می‌دهند.

۱. در زمان نگارش این پژوهش، خبرگزاری‌ها اعلام کردند که دولت بریتانیا نیز کلیت حزب‌الله لبنان را در فهرست سازمان‌های تروریستی این دولت قرار داده است. قبل از دولت انگلیس، دولت کانادا و شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه عرب نیز این گروه را سازمانی تروریستی اعلام کرده بودند.

۳-۲-۳. مسدود شدن راه‌های دورزدن تحریم و افشای اطلاعات مالی کشور

در شرایط فعلی که ج.ا.ایران از سوی دولت آمریکا تحریم است و اتحادیه اروپا نیز با اقدام‌های شکننده خود نتوانسته است مسیری برای تبادلات مالی با ایران پیدا نماید، همکاری با افای‌تی‌اف و واگذاری تمامی اطلاعات مالی کشور در دسترس اگمونت، از نظر اقتصادی می‌تواند مسیرهای فعلی تراکنش‌های مالی را شناسایی و مسدود نماید. پرواضح است که افشای میزان تراکنش‌های بانکی بین‌المللی و اطلاعات شرکای تجاری ایران در اقصی‌نقاط جهان، می‌تواند به تنگ‌تر شدن حلقه تحریم بینجامد. لازمه تحریم هم شناسایی منابع درآمدی حساس دولت و انسداد آن است. از این رو اگر هم در شرایط عادی همکاری با افای‌تی‌اف مورد مخالفت نباشد، ولی در شرایط فعلی که کشور دشمن به دنبال انسداد کامل منابع مالی ایران است، قطعاً همکاری با افای‌تی‌اف زمینه نفوذ هدفمند ایالات متحده آمریکا و شناسایی مسیرهای دورزدن تحریم‌ها را فراهم خواهد ساخت.

۳-۲-۴. مغایرت با اصول قانون اساسی و مبانی مذهبی

تنظیم سیاست خارجی ایران بر اساس تعالیم اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمانان و حمایت بی‌دریغ از مستضعفان جهان از جمله سیاست‌های عمومی و کلی است که محدود به زمان خاصی نیست. اهداف و کارکرد گروه ویژه اقدام مالی و اگمونت با مبانی و اصول قانون اساسی در خصوص «عدم استیلاي دولت غیرمسلمان بر جامعه اسلامی» و «قاعده نفی سبیل»^۱ در تعارض است. در حقیقت با همکاری با افای‌تی‌اف و اگمونت و گزارش عملکرد مالی دولت جمهوری اسلامی ایران به آنها، راه سلطه و استیلاي دولت خارجی بر اقتصاد و سیاست و نظام سیاسی بازمی‌شود و از این رو جامعه اسلامی در معرض تهدید و سلطه قرار می‌گیرد (هاشمی، ۱۳۸۶، ص. ۳۹۰). پرواضح است که اعمال نفوذ جهت تغییر سیاست و اعمال فشار در زمینه عدم حمایت کشور از ملت‌های مسلمان مخالف اصول قانون اساسی و مخالف با موازین شریعت می‌باشد. در همین ارتباط شورای نگهبان قانون اساسی بارها به صراحت اعلام نموده که نفوذ اجانب بر کشور و تسلط بر اقتصاد، مغایر با قانون اساسی می‌باشد.^۲

۱. به موجب قاعده نفی سبیل که از بنیان محکمی در اندیشه اسلامی برخوردار است، مفاد این اصل قابل توجه است. هر یک طرفین قرارداد با در نظر گرفتن منافع ملی و استقلال کشور مبادرت به انعقاد قرارداد بنماید. دولت و مجلس در جریان تهیه متن قرارداد، امضاء و تصویب آن با توجه به برخورداری از نوع حقانیت مردمی، در واقع مجری مصالح جمعی ملت و استقلال کشور خواهند بود.

۲. نظریه شماره ۸۰/۲۱/۱۵۳۷ مورخ ۱۳۸۰/۳/۱۹

۳-۲-۵. الزام به ارائه اطلاعات مالی به اگمونت و سوءاستفاده از آن

آن‌گونه که پیشتر نیز اشاره شد، واحد اطلاعات مالی می‌تواند برای جمع‌آوری اطلاعات مالی مشکوک به هر نهاد و یا ارگانی مراجعه نماید. چنانچه این اطلاعات مربوط به یک نهاد و یا سازمان دولتی باشد اغلب از یک سازوکار ویژه‌ای پیروی می‌کند؛ ولی چنانچه اطلاعات موجود در اختیار اشخاص حقیقی یا حقوقی غیردولتی باشد واحد اطلاعات مالی به صورت مستقیم می‌تواند به فرد رجوع نموده و فرد مکلف به ارائه اطلاعات است. در این خصوص برخی اشخاص مانند: وکلا، سردفتران، دارندگان مؤسسه‌های خیریه، انجمن‌ها و حتی هیئت‌های مذهبی ملزم هستند تا دقیقاً منشأ پول در اختیار و یا حتی جابه‌جا شده توسط آنها را در اختیار واحد اطلاعات مالی قرار دهند.^۱ رجوع به همه این اشخاص می‌تواند زمینه‌های سوءاستفاده از اطلاعات جامعه را در پی داشته باشد. درحقیقت گردآوری اطلاعات به شیوه‌ای که افراد وابسته به دولت‌های خارجی انجام می‌دهند (جاسوسان)، در این حالت به صورت قانونی از طریق واحد اطلاعات مالی انجام شده و بعد از تجزیه و تحلیل در اختیار اگمونت و دولت‌های عضو افای‌تی اف قرار داده می‌شود. تهدید امنیتی این وضعیت زمانی ملموس می‌شود که بدانیم حفاظت از محرمانگی اطلاعات در اگمونت ضمانت اجرایی و حقوقی نداشته و دسترسی افراد فاقد صلاحیت به آن به سادگی امکان‌پذیر است.

۳-۲-۶. الزام حقوقی برای پیوستن به موافقت‌نامه‌های بین‌المللی

به‌طور کلی فرایند ارزیابی کشورهای در افای‌تی اف بدین صورت است که پس از مطرح شدن مسائل با «گروه بررسی همکاری بین‌المللی» (ICRG)، کاستی‌ها و ضعف‌های هر کشور در خصوص مبارزه با تأمین مالی تروریسم و مبارزه با پولشویی مشخص می‌شود. این نهاد از طریق «ارزیابی مشترکی»^۲ که برای کشورهای انجام می‌دهد، کشورهای با «ریسک بالا» را تعیین می‌کند.^۳ این مسائل در نهایت به ابلاغ

۱. توصیه شماره ۲۲ گروه ویژه اقدام مالی

2. jurisdiction's mutual evaluation

۳. ایران از سال ۲۰۰۷ در فهرست سیاه گروه ویژه اقدام مالی قرار گرفت و از سال ۲۰۰۹ به‌طور رسمی مقررات «اقدام‌های متقابل» علیه تهران وضع شد تا کشورها در مراوده‌های مالی و بانکی با ایران احتیاط کنند؛ اما ایران توانست از تیرماه ۱۳۹۵ گروه ویژه اقدام مالی را به تعلیق ایران از فهرست سیاه متقاعد کند. گروه ویژه اقدام مالی، ایران را در «فهرست سیاه» یا «کشورهای پرریسک و غیرهمکار» قرار داده و به کشورها توصیه می‌کند در رابطه با آنها اقدام‌های احتیاطی مضاعف انجام دهند.

«برنامه اقدام»^۱ هر کشور منتهی می‌شود.

بر اساس توصیه شماره ۳۶ دولت‌ها باید به ۵ موافقت‌نامه بین‌المللی بپیوندند که این مهم در «برنامه اقدام» ۴۱ بندی ج.ا.ایران پیش‌بینی شده است. در این برنامه مصرانه از ایران تقاضا شده تا هر چه سریع‌تر فرایند الحاق به موافقت‌نامه‌های پالرمو و مبارزه با تأمین مالی تروریسم را طی نموده و قوانین داخلی خود را مطابق توصیه‌های این نهاد اصلاح کند. طبق بررسی‌های اف‌ای‌تی‌اف، چهار مورد از کاستی و ضعف‌های نظام قانونی ایران شامل موارد زیر است:

- **دو مورد اصلاح قانون داخلی** (مبارزه با پولشویی - اصلاح قانون تأمین مالی تروریسم)؛

- **دو مورد مربوط به الحاق به کنوانسیون‌ها** (موافقت‌نامه مبارزه با جرائم سازمان‌یافته فراملی (پالرمو) و موافقت‌نامه مقابله با تأمین مالی تروریسم (CFT)) می‌باشد.

در ارتباط با ۲ لایحه اصلاح قانون داخلی، یکی «قانون مبارزه با پولشویی سال ۱۳۸۶» و آیین‌نامه‌های اجرایی آنکه مطابق استانداردهای بین‌المللی اصلاح شد و در اختیار بنگاه‌های مالی قرار گرفت. همچنین در مورد «قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم» که این قانون توسط مجلس تصویب شد و در ۱۳ اسفندماه سال ۱۳۹۴ پس از تأیید شورای نگهبان لازم‌الاجرا شده است.

در مورد ۲ لایحه الحاق ایران به موافقت‌نامه‌های پالرمو و CFT، هنوز فرایند الحاق به انتها نرسیده و با چالش‌های حقوقی جدی روبه‌روست. این دو لایحه هر چند در مجلس تصویب و راهی شورای نگهبان شده‌اند؛ اما هنوز به تأیید نهایی نرسیده و تبدیل به قانون نشده‌اند. البته نباید فراموش کرد که پذیرفتن آنها هم نمی‌تواند به تنهایی کمک چندانی به بهبود وضعیت ایران بکند، همان‌گونه که کره شمالی هم این موافقت‌نامه‌ها را پذیرفته است و مانند ایران در «فهرست سیاه» یا «کشورهای پرریسک و غیرهمکار» قرار دارد.

نتیجه‌گیری

اف‌ای‌تی‌اف نهادی بین‌الدولی است که مأموریت آن به تناسب بروز تهدیدهای نظام مالی بین‌المللی قابل گسترش می‌باشد. در حال حاضر این نهاد در ۴ حوزه (مبارزه با پولشویی، تأمین مالی تروریسم، تأمین مالی اشاعه و ارزهای مجازی) استانداردها و

1. Action plan

مقررات فنی و حقوقی را تدوین کرده که توسط اغلب دولت‌ها پذیرفته شده‌اند. تاکنون ۳۹ کشور به عضویت این گروه درآمده‌اند. هدف اصلی افای‌تی‌اف و گروه اگمونت، اجرای توصیه‌های ۴۰گانه و تشویق دولت‌ها به ایجاد و توسعه «واحدهای اطلاعاتی مالی» (FIUs) در چهارچوب «گروه اگمونت»، دستیابی به تضمین‌های بیشتر و کاراتر برای مقابله با پولشویی، تأمین مالی تروریسم و عدم اشاعه است.

نتایج این تحقیق حاکی از این واقعیت است که درخصوص حضور و همکاری ج.ا.ایران با افای‌تی‌اف و گروه اگمونت دو دیدگاه متفاوت وجود دارد؛ اما به‌رغم وجود برخی چالش‌ها و تهدیدها، اجرای توصیه‌ها و الزام‌های افای‌تی‌اف در مجموع به نفع منافع ملی خواهد بود، چراکه اتخاذ رویکرد جزیره‌ای در امور پولی و مالی نه تنها به نفع کشورمان نیست بلکه وجهه بین‌المللی ایران را در مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم خدشه‌دار می‌سازد. تعامل و همکاری ایران با افای‌تی‌اف و حضور فعال واحد FIU ایران در گروه اگمونت، یک پیام مهم برای جهان به ارمغان می‌آورد و آن اینکه ج.ا.ایران در مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم عزم جدی دارد. از این منظر، قرار گرفتن ایران در لیست کشورهای با ریسک بالا (فهرست سیاه) و تجویز «اقدام‌های مقابله‌ای» علیه ایران از سوی افای‌تی‌اف سناریویی به نفع آمریکا و متحدان غربی‌اش قلمداد می‌شود و قرار داشتن در این فهرست آثار مخرب اقتصادی متعددی بر سرمایه‌گذاری بلندمدت در کشور خواهد داشت؛ لذا همراهی و همکاری با این دو نهاد منافع فراوانی برای کشور به‌همراه دارد که این منافع در مقایسه با تهدیدهای احتمالی، از اهمیت راهبردی بالاتری برخوردارند.

موافقان همکاری ایران با افای‌تی‌اف و گروه اگمونت معتقدند؛ مباحث مطرح شده در اجلاس‌های اخیر این دو نهاد نشان می‌دهد که آمریکا و تمام مخالفان جمهوری اسلامی ایران برای متقاعد کردن دیگر کشورها جهت وادار کردن به «اقدام مقابله‌ای» یا «متقابل» از هیچ کوششی دریغ نخواهند کرد که نتیجه آن می‌تواند برای همکاری‌های مالی و بانکی کشورمان با دیگر کشورها و نیز سازمان‌های مالی بین‌المللی تنگناهایی ایجاد کند؛ لذا ایران باید نسبت به برطرف کردن کاستی‌ها و اجرای قوانین، و خروج از فهرست سیاه اقدام نماید؛ اما در مقابل نباید به برآیند نظرهای مخالفان بی‌توجه بود چراکه از نظر سیاسی پیوستن به افای‌تی‌اف در مقابل آرمان‌های انقلاب تعریف می‌شود و پیوستن به این نهاد در جهت منویات آمریکا و دیگر دشمنان قرار دارد و درنهایت موجب خودتحریمی، افشای اطلاعات مالی کشور و نقض قوانین جاری کشور ازجمله قانون اساسی می‌شود.

پیشنهادها

با عنایت به تحلیل‌های ارائه شده، در مجموع موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

الف) با لحاظ نمودن حق شرط‌هایی به موافقت‌نامه پالمو و CFT ملحق شده تا از پیامدهای منفی آن جلوگیری نموده و زمینه را برای خروج ایران از فهرست سیاه یا همان «کشورهای غیرهمکار با ریسک - اقدام متقابل» خارج شود.

ب) جمهوری اسلامی ایران می‌تواند با اصلاح و تقویت قوانین داخلی خود و اجرای ۴۱ بند مربوط به «برنامه اقدام» ایران، با توسل به روش‌های حقوقی و سیاسی ضمن پرهیز از مواجهه با مشکلات و خطرهای محتمل، از فرصت‌هایی که همکاری با افای‌تی‌اف و گروه آگمونت در اختیارش می‌گذارد؛ در عرصه بین‌المللی بهره‌بربرد.

ج) هر چند با توجه به رویکرد سیاسی که در این دو گروه وجود دارد، حتی در فرضی که ایران از فهرست دولت‌های پرخطر و کشورهای غیرهمکار خارج شود؛ اما مشکلات مربوط برچسب تروریسم از پیشانی کشور زدوده نخواهد شد و بخشی از این مشکلات، به قوت خود باقی خواهند ماند. با این حال، حتی کاهش بخشی از مشکلات مالی و بانکی کشور نیز فی‌نفسه برای رفع برخی تنگناهای موجود مطلوبیت دارد.

فهرست منابع

- حبیبی، ح. (۱۴۰۲). گروه ویژه اقدام مالی (FATF) در نظام حقوق بین‌المللی. تهران: شهر دانش.
- حبیبی، ح. و زرنشان، ش. (۱۴۰۰). بررسی مشروعیت بین‌المللی گروه ویژه اقدام مالی (FATF) و اعتبار مقررات آن از دیدگاه اسناد بین‌المللی و رویه دولت‌ها. فصلنامه مطالعات حقوق تطبیقی. پاییز و زمستان، ۱۲(۲)، ۵۴۵-۵۶۵.
- حسینی، احمد و فداله، سیدمحمد (۱۳۹۹). ابعاد حقوقی پیوستن ایران به گروه ویژه اقدام مالی (FATF). فصلنامه علمی مطالعات بین‌المللی پلیس، تابستان، ۱۱(۴۲)، ۷۸-۵۰.
- دهقان، ی. (۱۳۹۷). بررسی راهکارهای مبارزه تأمین مالی تروریسم در حقوق بین‌الملل. (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه آزاد واحد تهران شمال، تهران، ایران.

زارع قاجاری، ف. و قائم مقامی، ع. (۱۳۹۲). *استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، توصیه‌های چهل‌گانه گروه ویژه اقدام مالی*. تهران: نشر تاش.

عباسی، ا. (۱۳۸۶). معرفی گروه اقدام مالی علیه پولشویی. *پژوهشنامه حقوق و علوم سیاسی*، ۲(۵).

فارسیانی، م. و دیگران (۱۳۹۹). رویکرد متقابل ایران و گروه ویژه اقدام مالی از منظر اسناد بین‌المللی. *پژوهشنامه ایرانی سیاست بین‌الملل*، اسفند، ۹(۱)، ۱۳۹-۲۱۸. کدخدایی، ع. و نوروزپور، ح. (۱۳۹۹). چالش ارزشهای مجازی در مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم با تأکید بر اقدامات و توصیه‌های کارگروه ویژه اقدام مالی (FATF). *مجله حقوقی بین‌المللی*، بهار و تابستان، (۶۲)، ۷-۲۹.

لارنت چتین، پ. (۱۳۹۲). *پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم - راهنمای عملی برای ناظران بانکی*. تهران: انتشارات تاش.

ناظمی اردکانی، م. و رحمانی، ح. (۱۳۸۹). توصیه ۹+۴۰ در مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم. *حسابرس*، (۴۹)، ۸۸-۹۸.

هاشمی، س. (۱۳۸۶). *حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، اصول و مبانی کلی نظام*. جلد اول، تهران: انتشارات میزان.

یوسفی صادقلو، ا. و دانشجو، ح. (۱۳۹۵). چالش‌ها و کاستی‌های مبارزه با پولشویی در حقوق ایران. *فصلنامه تحقیقات حقوق خصوصی و کیفری*، (۲۹)، ۵۳-۷۲.

Amrani, H. (2015). Anti-money Laundering as International Standards and the Issue of State Sovereignty. *Journal Hukum Internasional, Indonesian Journal of International Law*, (12), 31-160.

Buckley, R. P. (2017). FinTech, RegTech, and the Reconceptualization of Financial Regulation. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 37(3), 48-62.

Duyn C.; van, P. & Levi, M. (2005). *Managing the Drug Trade and Crime Money in Europe*. UK.: Routledge publication.

Financial Action Task Force (2010). *Money Laundering Using New Payment Methods*. FATF Report, Paris, October 2010.

Financial Action Task Force (2014). *Virtual Currencies: Key Definitions and Potential AML/CFT Risks*. FATF Report, June.

Joseph, elie alagha (2006). *The shifts in Hizballah's ideology: religious ideology, political ideology and political program*. Amsterdam University press. (n.d.).

Krieger, T. a. (2011). *Terrorist financing and money laundering*. Germany, 11.

Naim, M. (2009). *Minilateralism: The Magic Number to Get Real*

- International Action. *Foreign Policy*. Nolte, G., & pr. Byers. (2003). "United states hegemony and foundations international law". *Cambridge University Press*.
- Scott, P.; Jackson, R. & Eamo. (2010). *Contemporary State Terrorism Theory and practice*. Routledge publication, 110.
- Treeck, D.; Martin, A. & Char, A. (2021). A Global Approach to Fighting. Cybercrime Learning from the FATF Experience. *JLR*, 20(45), 299-322.
- Wilkins, R. (2014). *Years and Beyond*. (Paris: FATF site).

References

- Abbasi, Asghar. (1386), Introduction of the Financial Action Group against Money Laundering. *Journal of Law and Political Science*, 2(5). (In Persian)
- Amrani, Hanafi (2015). Anti-money Laundering as International Standards and the Issue of State Sovereignty. 12 *Journal Hukum Internasional, Indonesian Journal of International Law*, 31-160.
- Buckley, Ross P. & W. Arner, János Barberis. (2017). FinTech, RegTech, and the Reconceptualization of Financial Regulation. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 37(3).
- Dehghan, Yunus. (2017). Examination of the strategies of combating the financing of terrorism in international law. master's thesis, North Tehran Azad University. (In Persian)
- Duyne C.; van, Petrus & Levi, Michael. (2005). *Managing the Drug Trade and Crime Money in Europe*. Routledge publication, UK.
- Farsiani, Mahmoudreza and others (2019). The mutual approach of Iran and the Special Financial Action Group from the perspective of international documents. *Iranian Journal of International Politics*, 9(1), Serial Number 17, March 2019, 139-218. (In Persian)
- Financial Action Task Force (2010). *Money Laundering Using New Payment Methods*. FATF Report, Paris, October 2010.
- Financial Action Task Force (2014). *Virtual Currencies: Key Definitions and Potential AML/CFT Risks*. FATF Report, June 2014.
- Habibi, Habibullah & Zaranshan, Shahram (1400). Examination of the international legitimacy of the Financial Action Task Force (FATF) and the validity of its provisions from the perspective of international documents and the practice of governments. *Comparative Law Studies Quarterly*, 12(2), Autumn and Winter 1400, 545 to 565. (In Persian)
- Habibi, Habibullah (1402). *Financial Action Task Force (FATF) in the International Law System*, Shahr Danesh Publishing House. (In Persian)
- Hashemi, Seyyed Mohammad (2006). *The fundamental rights of the Islamic Republic of Iran, principles and general principles of the system*, first volume, Mizan Publications, sixth edition, 390. (In

- Persian)
- Hosseini, Ahmad & Fadaleh, Seyyed Mohammad. (2019). Legal Dimensions of Iran's Joining the Financial Action Task Force (FATF), Scientific Quarterly of International Police Studies, 11th, (42), Summer 2019, 50-78. (In Persian)
- Joseph, Elie Alagha (2006). The shifts in Hizballah's ideology: religious ideology, political ideology and political program. Amsterdam University press.
- Kodkhodaei, Abbas Ali & Nowroozpour, Hossam (2019). The challenge of virtual currencies in the fight against money laundering and terrorist financing with an emphasis on the actions and recommendations of the Financial Action Task Force (FATF). International Legal Journal, Spring and Summer 2019, (62), 7-29. (In Persian)
- Krieger, Tim & Meierrieks, Daniel (2011). Terrorist financing and money laundering. University of Paderborn, Germany, 11.
- Laurent Chetin, Peter (2012). Prevention of money laundering and financing of terrorism - a practical guide for bank supervisors, translator: Maryam Keshtkar, Tehran, Tash publications. (In Persian)
- Naim, Moises. (2009). Minilateralism: The Magic Number to Get Real International Action. Foreign Policy.
- Nazmi Ardakani, Mehdi & Rahmani, Halimah (2009). Recommendation 9+40 in combating money laundering and terrorism financing. Auditor's Quarterly, (49), Summer 2019, 88-98. (In Persian)
- Nolte, Georg & pr. Byers. (2003). United States hegemony and foundations of international law. Cambridge University Press.
- Scott, Poynting; Jackson, Richard Murphy & Eamon (2010). Contemporary State Terrorism Theory and practice. Routledge publication, 110.
- Treeck, Dominik; Martin Anderson & Anthony Charrie. (2021). A Global Approach to Fighting. Cybercrime Learning from the FATF Experience. JLR, 20(45), 299-322.
- Wilkins, Roger (2014). Years and Beyond. (Paris: FATF)
- Yousefi Sadeghlou, Ahmad & Dahuje, Hamed (2016). Challenges and shortcomings of combating money laundering in Iranian law. Private and Criminal Law Research Quarterly, (29), 53-72. (In Persian)
- Zare Qajari, Ferdous & Qaim Maggi, Ali (2012). International standards for combating money laundering and terrorist financing, forty recommendations of the Special Financial Action Group, Tehran, Tash Publishing. (In Persian)